

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
ГОЛОВА ВЧЕНОЇ РАДИ ХДАДМ РЕКТОР
проф. В. Я. ДАНИЛЕНКО
«1» березня 2016 р.

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА

Доктор філософії

(назва ступеню вищої освіти)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

02 «Культура і мистецтво»

(шифр та назва галузі знань)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

023 «Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво; реставрація»

(код і назва спеціальності)

Харків 2016

Передмова

I. РОЗРОБЛЕНО І ВНЕСЕНО

Харківська державна академія дизайну і мистецтв

(назва вищого навчального закладу)

2. ЗАТВЕРДЖЕНО ТА НАДАНО ЧИННОСТІ

Ухвалою Вченої ради Харківської державної академії дизайну і мистецтв

від «11» березня 2016 р.

Протокол № 14

3. ВВЕДЕНО ВПЕРШЕ

4. РОЗРОБНИКИ

1. СОКОЛЮК Людмила — голова проектної групи, доктор мистецтвознавства, професор
завідувач кафедри «Теорії та історії мистецтва»
Харківської державної академії дизайну і мистецтв
2. ОЛЕНІНА Олена Юріївна — доктор мистецтвознавства, професор,
проректор з науково-дослідної роботи
Харківської державної академії дизайну і мистецтв
3. МАРХАЙЧУК Наталія Віталіївна — кандидат мистецтвознавства,
доцент, в.о. завідувача кафедри українознавства
Харківської державної академії дизайну і мистецтв

Ця програма не може бути повністю чи частково відтворена, тиражована та розповсюджена без дозволу Вченої ради Харківської державної академії дизайну і мистецтв.

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Галузь використання	5
2. Розподіл змісту освітньо-наукової програми та навчальний час за навчальними складовими	6
3. Вимоги до знань та умінь, що забезпечують компетенції здобувача наукового ступеня «доктор філософії»	6
4. Напрямки наукових досліджень зі спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»	7
5. Вимоги до якісного складу кадрового забезпечення освітньої діяльності	9
Додаток А. Розподіл змісту та навчальний час навчальних складових освітньо-наукової програми аспірантури	10
Додаток Б. Перелік навчальних дисциплін і практик та професійних компетенцій	11
Додаток В. Структура науково-дослідної роботи аспіранта	12

ВСТУП

Освітньо-наукова програма (ОНП) аспіранта Харківської державної академії дизайну і мистецтв (далі — ХДАДМ) освітньо-наукового ступеня «Доктор філософії» є нормативним документом вищого навчального закладу, у якому відображаються цикли підготовки та структура системи знань, що потрібні для формування компетентностей аспіранта вищого навчального закладу.

Програма може бути використана під час:

- створення методичних засад підготовки аспірантів за III рівнем вищої освіти галузі знань 02 «Культура і мистецтво» спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»;
- розрахунку навчального часу під час створення навчальних планів з підготовки аспірантів за III рівнем вищої освіти галузі знань 02 «Культура і мистецтво» спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»;
- обґрунтування переліку дисциплін за визначеними навчальними складовими;
- створення програм з дисциплін навчальних складових;
- розрахунку навчального навантаження викладачів вищих навчальних закладів, що здійснюють підготовку аспірантів за III рівнем вищої освіти галузі знань 02 «Культура і мистецтво» спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»;
- атестації випускників аспірантури.

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА

Доктор філософії

(назва ступеню вищої освіти)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

02 «Культура і мистецтво»

(шифр та назва галузі знань)

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

023 «Образотворче мистецтво,

декоративне мистецтво, реставрація»

(код і назва спеціальності)

Чинна від 2016 – 03- 14

(рік — місяць — число)

1. ГАЛУЗЬ ВИКОРИСТАННЯ

Ця програма поширюється на систему вищої освіти та наукові заклади, що здійснюють підготовку здобувачів освітньо-наукового ступеня доктора філософії

галузь знань

02 «Культура і мистецтво»

(шифр та назва галузі знань)

спеціальність

023 «Образотворче мистецтво,

декоративне мистецтво, реставрація»

ступінь вищої освіти

магістр

(назва освітнього рівня)

з узагальненим об'єктом діяльності: дослідження теоретичного дискурсу, історичного розвитку та сучасного стану образотворчого і декоративного мистецтва, наукових засад експертизи, атрибуції та реставрації мистецьких творів із оприлюдненням наукових результатів та введенням їх у соціокультурну сферу життєдіяльності людини.

з нормативним терміном навчання (денна форма)

4 роки

Ця програма установлює:

освітню складову змісту навчання у залікових одиницях, засвоєння яких забезпечує формування компетенцій відповідно III рівня вищої освіти;

рекомендований перелік навчальних дисциплін і практик;

нормативний термін навчання за очною формою навчання;

Право на реалізацію ОНП мають вищі навчальні заклади при наявності відповідної ліцензії, виданої уповноваженим органом виконавчої влади.

2. РОЗПОДІЛ ЗМІСТУ ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ ТА НАВЧАЛЬНИЙ ЧАС ЗА НАВЧАЛЬНИМИ СКЛАДОВИМИ

2.1. Освітньо-наукова програма (ОНП) передбачає такі **навчальні складові**:

- спеціальні (за фахом);
- загальнонаукові (філософські);
- дослідницькі;
- мовні.

2.2. *Педагогічний практикум*, який є обов'язковою складовою ОНП, передбачений у 5 семестрі. Складається з пасивної форми проведення (семінарські заняття) та активної, яка передбачає безпосередню участь в навчальному процесі.

2.3. Програмою передбачено складання *докторського іспиту зі спеціальності* у 6 семестрі. Іспит складається з двох частин. Перша передбачає виявлення рівня знань із загально-теоретичної підготовки за науковою спеціальністю. Друга має виявити обізнаність здобувача в межах обраної наукової проблеми.

2.4. *Розподіл змісту* програми підготовки аспіранта та навчальний час за нормативною і вибірковою частинами програми підготовки, кількість навчальних годин/кредитів вивчення кожної з навчальних дисциплін і практик освітньо-наукової програми підготовки подано у таблиці 1 *Додатка А*; перелік навчальних дисциплін і практик та сформованих фахових компетентностей подано у таблиці 1 *Додатка Б*.

3. ВИМОГИ ДО ЗНАНЬ ТА УМІНЬ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ КОМПЕТЕНЦІЇ ЗДОБУВАЧА НАУКОВОГО СТУПЕНЯ «ДОКТОР ФІЛОСОФІЇ»

3.1. Здобувач освітньо-наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» повинен **знати**:

- методологію, методикау, практику процесу наукового дослідження;
- методики аналізу мистецької практики (історичної та сучасної);
- вимоги до написання наукового тексту, теорію його редагування;
- принципи і методи здійснення класифікації структурних складових дослідження;
- основи аналізу попередніх науково-теоретичних досліджень;

- знати засади теорії розвитку вітчизняної та зарубіжної культури і мистецтва;
- знатися на процесі історичного розвитку образотворчого та декоративного мистецтва;
- орієнтуватися у сучасному теоретичному дискурсі образотворчого та декоративного мистецтва, сучасного художнього процесу.
- знати та використовувати методи дослідження мистецьких творів;
- здійснювати фахову атрибуцію, експертизу творів мистецтва;
- розбиратися в основних концептах, теоретичних і практичних проблемах сучасного мистецтва;

3.2. Здобувач освітньо-наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» повинен **уміти:**

- компетентно вирішувати професійні питання усіх етапів і складових процесу наукового дослідження;
- адекватно оперувати понятійно-термінологічним апаратом сфери мистецтвознавства при написанні наукового тексту;
- оформлювати результати дослідження відповідно до сучасних вимог наукової сфери;
- представляти науковій спільноті результати наукових розвідок у формі наукових публікацій, виступів на наукових конференціях, семінарах, симпозіумах тощо;
- представляти наукові результати в усній і письмовій формі іноземною мовою, спілкуватись у міжкультурному середовищі;
- управляти науковими проектами в галузі мистецтвознавства;
- надавати пропозиції щодо фінансування наукових досліджень в галузі «Культура і мистецтво».

4. НАПРЯМКИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ зі спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»

- образотворче / декоративне мистецтво у системі художньої культури;
- проблеми генези та еволюції стилів і напрямків в образотворчому / декоративному мистецтві, їх світоглядне підґрунтя, зв'язок з іншими видами мистецтва (театр, музика, література і т. п.);

- історико-теоретичні проблеми розвитку окремих видів і жанрів образотворчого / декоративного мистецтва;
- особливості національної інтерпретації художніх стилів, напрямків образотворчого / декоративного мистецтва;
- станковий і монументальний живопис (прийоми та засоби вирішення художніх творів); живописні техніки;
- станкова та монументальна скульптура; монументально-декоративна скульптура та її функціонування в архітектурних і садово-паркових ансамблях;
- станкова та книжкова графіка (особливості художньої мови);
- роль і значення книжкової графіки в інтерпретації змісту літературного твору та як елементу книги — єдиного художньо-поліграфічного організму; прикладна графіка; плакат; графічні техніки;
- театральнo-декоративне мистецтво;
- загальноестетичні проблеми теорії та історії образотворчого / декоративного мистецтва;
- дослідження творів сакрального мистецтва;
- атрибуція й експертиза пам'яток мистецтва;
- теорія і історія реставрації;
- реставрація, консервація, відновлення пам'яток мистецтва;
- вивчення історичних закономірностей розвитку гончарства, виробів зі скла тощо; поєднання утилітарних та естетичних функцій, їх зв'язку з архітектурною композицією;
- вивчення традицій та способів відтворення та розвитку декоративно-ужиткового мистецтва; їх осмислення у фольклорній практиці, трансформації в урбанізованому середовищі, їх функцій в архітектурному екстер'єрі та інтер'єрі, їх побутового використання виробів з дерева та з інших видів целюлози;
- вивчення ткацтва, шитва, процедур та продукції ремісничого текстильного виробництва, крою одягу, композиції килимів, рушників та інших предметів з текстильних матеріалів, використання виробів з них;
- дослідження загальних закономірностей орнаментальної мови декору художніх виробів;
- образотворче / декоративне мистецтво в проблемі синтезу мистецтв;
- історія та теорія мистецтвознавства і художньої критики.

5. ВИМОГИ ДО ЯКІСНОГО СКЛАДУ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Якісний склад викладацького корпусу, який бере участь у викладанні навчальних дисциплін змісту навчання має відповідати вимогам вищої школи (у тому числі вимогам до фаху за дипломом про вищу освіту, до наукової спеціальності за дипломом про отримання наукового ступеня, до кафедри, за якою отримано атестат про вчене звання, до професійної підготовки за сертифікатом або свідоцтвом про післядипломну освіту, до стажу попередньої практичної, наукової та педагогічної діяльності).

Частка науково-педагогічних працівників, які забезпечують викладання лекційних годин дисциплін навчального плану спеціальності для аспірантів (від загальної кількості годин):

- з науковими ступенями та вченими званнями — 80 %,
- докторів наук із вченим званням — 50 %,
- науково-педагогічних працівників, які є визнаними професіоналами з досвідом роботи за фахом — 50 %.

РОЗПОДІЛ ЗМІСТУ ТА НАВЧАЛЬНИЙ ЧАС
навчальних складових освітньо-наукової програми аспірантури

Навчальні складові	Загальний навчальний час					
	Академічних годин			Кредитів ECTS		
	Всього	Нормативна частина	Варіативна частина	Всього	Нормативна частина	Варіативна частина
1.1. Спеціальні (фахові)	420	300	120	14	10	4
1.2. Загальнонаукові	240	180	90	8	5	3
1.3. Дослідницькі	570	300	270	19	10	9
1.4. Мовні	240	240		8	8	
Всього	1470	990	480	49	33	16

**ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН І ПРАКТИК ТА
ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ**

№	Навчальні складові	Компетентності
Загальнонаукові (філософські)		
3.01	Філософія мистецтва	Здатність до володіння професійними знаннями, науковим і культурним кругозором рівня здобувача наукового ступеня доктора філософії, осмислення основних категорій мистецтва в аспекті філософської парадигми
3.02	Теорія і практика культурологічного моделювання / <i>Мистецтво в контексті сучасного культурного процесу</i>	Здатність володіти знаннями з теорії розвитку вітчизняної та зарубіжної культури і мистецтва, аналізувати та формувати культурологічні моделі
Спеціальні (фахові) дисципліни		
С.01	Сучасні проблеми образотворчого та декоративного мистецтва	Здатність орієнтуватися у сучасному теоретичному дискурсі образотворчого та декоративного мистецтва; знатися на процесі їхнього сторичного розвитку
С.02	Сучасні проблеми реставрації та експертизи торів мистецтва	Здатність володіти знаннями з історії реставрації творів мистецтва, розуміти процеси дослідження мистецьких творів, здійснювати експертизу художніх творів та обґрунтовувати (за потребою) вибір методики їхньої реставрації.
С.03	Теорія і історія сучасного мистецтва / <i>Сучасний художній процес</i>	Здатність застосовувати знання з історії сучасного зарубіжного та вітчизняного мистецтва, орієнтуватися у практиках сучасного художнього процесу, його теоретичному дискурсі
Мовні дисципліни		
М.01	Іноземна мова в науковій діяльності	Здатність представляти наукові результати в усній і письмовій формі іноземною мовою, спроможність спілкування у міжкультурному середовищі
Дослідницькі дисципліни		
Д.01	Актуальні проблеми наукових досліджень в сфері мистецтвознавства	Здатність аналізувати наукові питання, виявляти та формулювати наукові проблеми в межах історичного та теоретичного дискурсів образотворчого та декоративного мистецтва, сфери реставрації та атрибуції творів мистецтва
Д.02	Методологія наукових досліджень в сфері мистецтвознавства	Здатність формувати методику проведення наукового дослідження для отримання достовірного результату, компетентно вирішувати професійні питання усіх етапів і складових процесу наукового дослідження
Д.03	Педагогічний практикум	Здатність застосовувати знання на практиці, обирати оптимальні методи викладання матеріалу, планувати власну науково-педагогічну діяльність
Д.04	Теорія і практика редагування наукового тексту / <i>Культура наукової мови</i>	Здатність викладати, презентувати, оприлюднювати в усній і письмовій формі результати наукових дослідів відповідно до сучасних вимог наукового середовища
Д.05	Моделювання педагогічної діяльності / <i>Теорія і методика мистецької освіти</i>	Здатність до організації та забезпечення навчального процесу, комунікації та взаємодії у міжкультурному просторі
Д.06	Управління науковими проектами / <i>Міжнародне наукове співробітництво</i>	Здатність управляти науковими проектами та складати пропозиції щодо міжнародного наукового співробітництва в культурній (мистецькій) сфері

СТРУКТУРА НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ АСПИРАНТА

Науково-дослідна робота аспіранта	Навчально-теоретична підготовка аспіранта
I рік	
<i>Перший семестр</i>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Подання заявки на тему дисертаційного дослідження 2. Затвердження теми дисертаційного дослідження 3. Визначення актуальності предмету, об'єкту дослідження, обрання методів та формування структури дисертації 4. Збір матеріалу за темою дослідження 4. Піврічний звіт 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відвідування аудиторних занять 2. Складання заліково-екзаменаційної сесії
<i>Другий семестр</i>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Написання плану-проекту дисертації 2. Аналіз науково-теоретичних досліджень та фахової літератури, визначення стану вивченості поставленої наукової проблеми. 3. Збір матеріалу за темою дослідження 4. Апробації результатів дослідження на наукових конференціях 5. Звіт 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відвідування аудиторних занять 2. Складання заліково-екзаменаційної сесії.
II рік	
<i>Третій семестр</i>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Аналіз інформаційних джерел та наукової літератури, робота над першим розділом дисертації 2. Збір матеріалу за темою дослідження 3. Апробації результатів дослідження на наукових конференціях, симпозиумах, семінарах 4. Підготовка до письмового оприлюднення проміжних наукових результатів у виданнях, затверджених МОН України. 5. Піврічний звіт 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відвідування аудиторних занять 2. Складання заліково-екзаменаційної сесії.
<i>Четвертий семестр</i>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Завершення роботи над першим розділом 2. Узагальнення методології дослідження 3. Збір та аналіз матеріалу за темою дослідження 4. Публікації у фахових виданнях, затверджених МОНУ 5. Апробації результатів дослідження на міжнародних наукових конференціях 6. Звіт 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відвідування аудиторних занять 2. Складання заліково-екзаменаційної сесії.
III рік	
<i>П'ятий семестр</i>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Робота над структурними розділами дисертаційного дослідження 2. Робота над додатками 3. Підготовка публікації у фахових наукових виданнях, що включені до наукометричних баз (у тому числі, до міжнародної бази Scopus) 4. Апробації результатів дослідження на наукових конференціях різного рівня 5. Піврічний звіт 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проходження педагогічного практикуму
<i>Шостий семестр</i>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Робота над структурними розділами дисертаційного дослідження 2. Робота над додатками 3. Публікації у фахових виданнях, затвердженнях МОН України, у фахових наукових виданнях, що включені до наукометричних баз (у тому числі, до міжнародної бази Scopus) 4. Апробації результатів дослідження на наукових конференціях 5. Звіт 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Складання заліку з педагогічного практикуму 2. Складання докторського іспиту зі спеціальності.
IV рік	
<i>Сьомий семестр</i>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Завершення роботи над усіма розділами дисертації; структурування загальних висновків 2. Оформлення результатів дослідження відповідно до сучасних вимог наукового середовища 3. Робота над додатками 4. Публікації у фахових виданнях, затвердженнях МОН України 	

5. Обговорення дисертації на засіданнях профільних/випускових кафедр 6. Апробації результатів дослідження на наукових конференціях 7. Розгляд роботи на засіданні випускової кафедри	
<i>Восьмий семестр</i>	
1. Коригування тексту дисертації згідно зауважень на засіданні випускової кафедри 2. Підготовка автореферату дисертації. 3. Підготовка роботи до подання до спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій на здобуття ОНС «Доктор філософії»	